

Analýza HK ČR: nejen ekonomický význam sportu

Česká ekonomika čelí řadě komplikovaných strukturálních problémů, z nichž na některé Hospodářská komora ČR již upozornila ve svých předchozích analýzách. Některé z těchto problémů se neomezuji pouze na Českou republiku, ale Česko je sdílí v podstatě se všemi vyspělými ekonomikami. Specifickou záležitostí s nejasným řešením, ale zásadními nejen ekonomickými důsledky, je stárnutí populace.

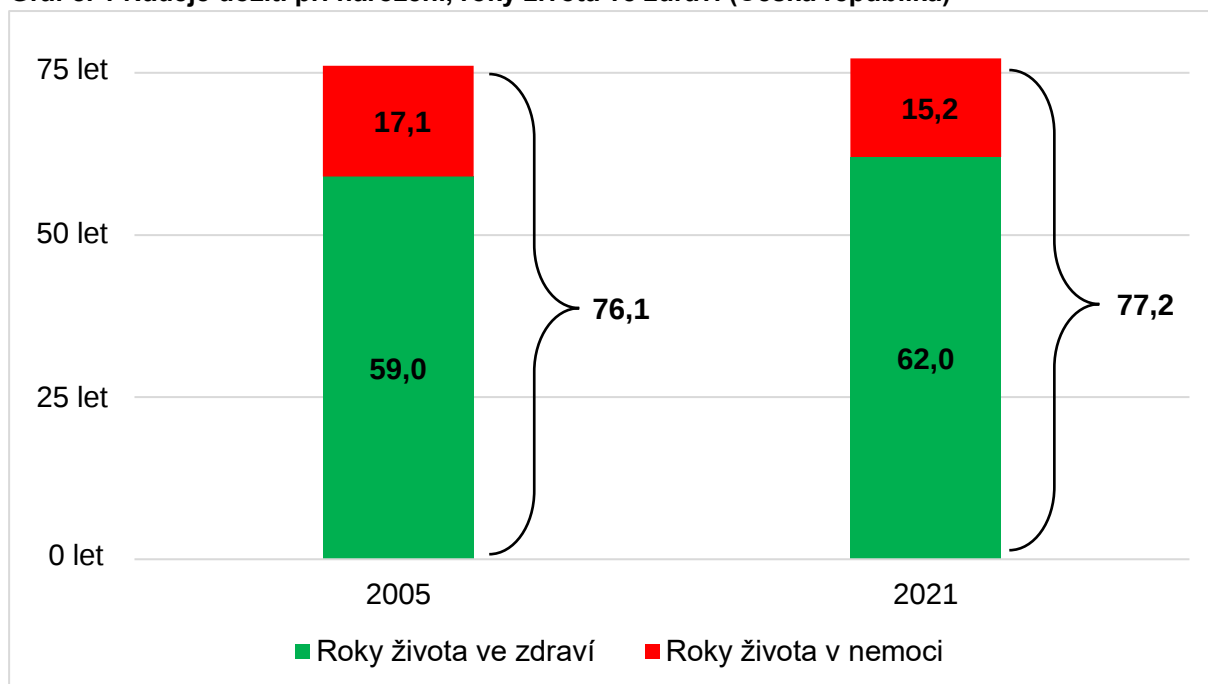
Tabulka č. 1 Vybrané ukazatele z poslední Demografické projekce ČSÚ

	2023	2051	2101
Podíl 0 až 14letých v populaci	16,2 %	13,2 %	11,5 %
Podíl 15 až 64letých v populaci	63,4 %	57,9 %	54,4 %
Podíl 65 a víceletých v populaci	20,4 %	29,0 %	34,1 %
Index ekonomické závislosti	72	86	99

Zdroj: ČSÚ

Dle střední varianty [Demografické projekce ČSÚ](#) bude již v roce 2051 podíl dětí do 14 let 13,2 %, zatímco v roce 2023 ten podíl odpovídal 16,2 %. Na konci horizontu projekce, v roce 2101 se bude jednat již pouze o 11,5 %. K poklesu zastoupení v populaci bude docházet také ve věkové kategorii 15 až 64 let, tedy mezi osobami v produktivním věku. V loňském roce tato věková skupina tvořila 63,4 %. V roce 2051 ale budou osoby v produktivním věku v populaci zastoupeny pouze z 57,9 % a v roce 2101 se jejich podíl dále sníží na 54,4 %. Osob starších 65 let bude ale mezi obyvateli České republiky relativně rok od roku více. Před rokem osoby v důchodovém věku představovaly pětinu české populace. V roce 2051 ale podíl osob starších 65 let dosáhne 29 % a v roce 2101 jejich podíl na celkové populaci dokonce přesáhne třetinu všech obyvatel. V důsledku výše uvedených skutečností bude docházet k postupnému růstu indexu ekonomické závislosti udávajícím počet osob ve věku 0 až 19 a 65 a více let na sto osob ve věku 20 až 64 let. Jinými slovy počtu typicky ekonomicky závislých osob připadajících na sto osob v produktivním věku. Zlomový bude rok 2091, kdy index ekonomické závislosti dosáhne hodnoty 100 a na jednoho člověka v produktivním věku tak bude připadat jedna osoba ve věku mladší 19 let nebo starší 65 let. Pro rok 2101 pak mírně klesne na hodnotu 99, více viz. tabulka č. 1. Pravděpodobně se však nebude jednat o změnu v trendu.

Graf č. 1 Naděje dožití při narození, roky života ve zdraví (Česká republika)

Zdroj: Eurostat

Popsaný vývoj vytváří těžce řešitelné výzvy pro udržitelnost veřejných financí, systém sociálního zabezpečení nebo systém zdravotní péče. Je nutno dodat, že problémem není stáří jako takové, ale fakt, že po dosažení 65 let lidé dříve nebo později přestávají působit na trhu práce a tím finančně přispívat do zmíněných systémů. Naopak přechází do pozice čistých příjemců. Zároveň díky pokroku v medicíně a dalších oblastech dochází k prodlužování [naděje dožití při narození](#). V roce 2005 měli novorozenci při narození naději dožít se 76,1 let. V následujících letech naděje dožití relativně stabilně rostla s pouze drobnými výkyvy. V roce 2021 mohli Češi očekávat, že se dožijí 77,2 let (ukazatel byl v tomto roce ale ovlivněn doznívající pandemií Covid-19, v předpandemických letech se naděje dožítosti pohybovala kolem 79 let). Nastává tak situace, kdy jednak bude docházet k nárůstu osob v důchodovém věku a zároveň budou starobní penzi pobírat po delší dobu kvůli prodlužující se délce dožití. Situaci lze částečně řešit úpravou věku odchodu do důchodu tak, aby v něm lidé nadále trávili stejnou část svého života jako doposud ([hovoří](#) se o tom, že v průměru by se měla starobní penze pobírat 21,5 roku) a vytvořením incentív pro setrvání na trhu práce i po dosažení důchodového věku.

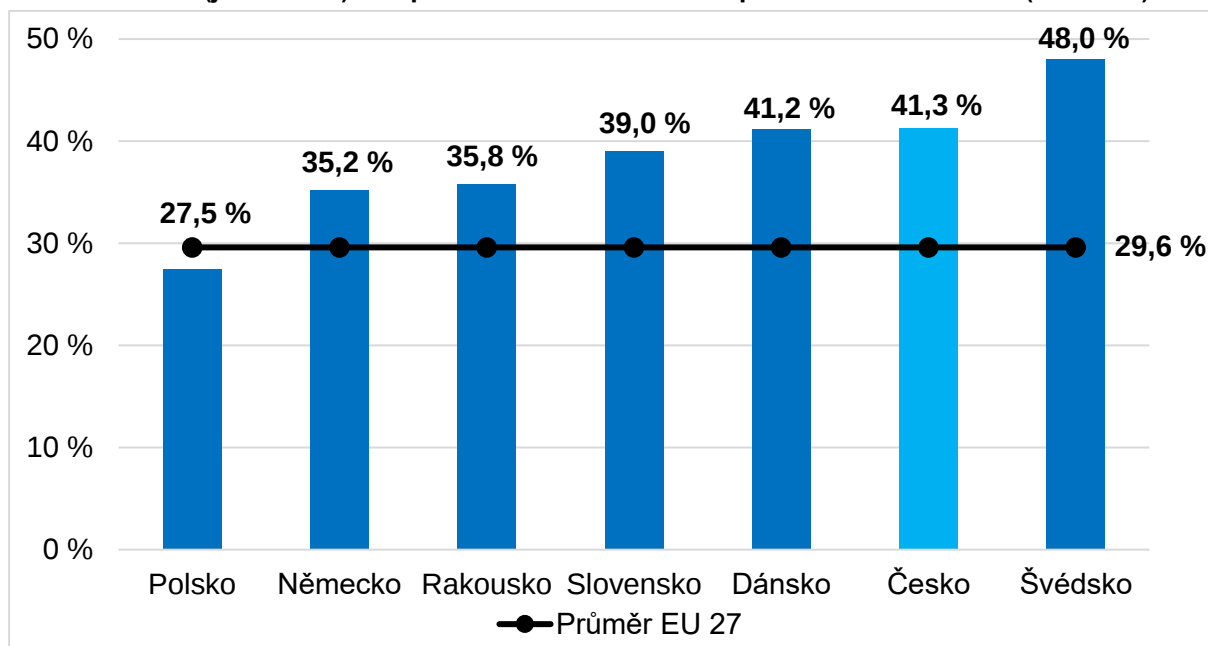
Zapojení do trhu práce po dosažení věku odchodu do důchodu nebo delší setrvání v pracovním procesu komplikují zdravotní problémy, které s vyšším věkem většinou přichází. Druhým ukazatelem, který je v souvislosti s délkou života vhodné sledovat je tzv. [délka zdravého života](#). Rozdíl mezi nadějí dožití při narození a druhým zmíněným ukazatelem je možné interpretovat jako dobu, kterou ve stáří strávíme s výraznějšími zdravotními obtížemi. Při narození mohli Češi v roce 2021 očekávat, že dobrý zdravotní stav jim vydrží 62 let a čekalo je tak 15,2 let z celkového života ve zhoršeném zdravotním stavu. Dobrý zdravotní stav obyvatel umožňuje nejen efektivní zapojení do ekonomických činností, ale také snižuje tlak vytvářený na zdravotní systém. Z dlouhodobého hlediska je proto žádoucí přijímat taková opatření, která povedou ke zlepšení zdravotního stavu obyvatel, umožní větší, resp. déle trvající zapojení do trhu práce a tím v podstatě pomohou České republice čelit nepříznivému demografickému vývoji.

Důležitost zdraví populace lze ilustrovat například také následujícími dvěma informacemi – každý dolar investovaný do zdraví [poskytuje](#) návratnost 2 až 4 dolary a špatný zdravotní stav [snižuje](#) každoročně celosvětové HDP o 15 % v důsledku snížené kvality života, předčasných úmrtí a ztráty produktivity u obyvatelstva v produktivním věku. Dosáhnout lepšího zdraví obyvatel pochopitelně lze zvyšováním kvality zdravotní péče skrze nákup nových technologií, výstavbu zdravotnických zařízení nebo třeba zvyšování dostupnosti zdravotní péče. Ale další neméně důležitý způsob pro zlepšování zdravotního stavu populace představuje také osvěta o významu prevence a samozřejmě pak realizace prevence samotné. Za určitou formu prevence lze považovat zapojení se do sportovních aktivit. Pravidelný sport pozitivně působí na fyzické i psychické zdraví jednotlivce. Vliv na zdraví člověka se samozřejmě odvíjí také od toho, o jaký konkrétní sport se jedná. Následující výčet se proto týká sportu v obecné rovině jako jakékoliv volnočasové aktivity zahrnující zvýšenou fyzickou zátěž. Díky sportu se můžeme cítit šťastnější, jelikož spouští vyplavení hormonů ovlivňujících naši náladu. Fyzická aktivita celkově přispívá k lepšímu zdravotnímu stavu mozku a lepší paměti. Kalorický výdej během fyzických aktivit pak přispívá k redukci váhy, resp. k její kontrole. Tento intuitivní pozitivní vliv sportu přitom v současné době může být obzvláště důležitý. Nadváha (a její výraznější forma obezita) s sebou nese řadu zdravotních rizik jako je zvýšený krevní tlak, zvýšené riziko cukrovky, mrtvice, kardiovaskulární choroby a další zdravotní problémy. Dle [databáze](#) OECD trpělo v České republice v roce 2019 nadváhou (nebo obezitou) 56,4 % populace starší 15 let. Obezita se ale týká také dětí. V roce 2021 byla obézní čtvrtina jedenáctiletých chlapců a dívek ([ČT24](#)). Pravidelná a náročná fyzická aktivita dále napomáhá zachovat sílu svalů a kostí, které s věkem mají tendenci ochabovat, nebo případně přímo ubývat, a tím napomáhá předcházet zraněním (další benefity sportu ve větším detailu a společně s odkazy na relevantní zdroje lze nalézt v [článku Healthline](#) nebo na [webových stránkách Aktivní Česko](#)). Doporučení věnovat se sportu jako způsobu jak zvýšit kvalitu svého života a předcházet závažným onemocněním se neomezuje na žádnou konkrétní věkovou skupinu a vztahuje se na děti, dospělé i seniory. U dětí se formují kromě již zmíněných benefitů další výhody sportu související s jejich zdravým rozvojem a dospíváním. Zapojení do sportovních aktivit podporuje rozvoj svalů, kosterní soustavy a mozku, podporuje schopnost učení a napomáhá rozvoji sociálních dovedností, sociální integraci nebo pomáhá rozvíjet sebevědomí dítěte (blíže například [zde](#)).

Zvyšování podílu osob v populaci, které se pravidelně věnují sportu, má s ohledem na skutečnosti uvedené v předchozím odstavci zásadní potenciál v situaci stárnoucí populace zmírnit tlak na veřejné finance, zdravotní a sociální systém a zároveň zvýšit kvalitu života obyvatel. Zlepšení zdravotního stavu a prodloužení délky dožití ve zdraví umožní výraznější zapojení osob v důchodovém věku do trhu práce (ve větším rozsahu, nebo po delší dobu) a může se částečně stát odpovědí na demografický vývoj.

Sport by proto neměl být vnímán výlučně jako volnočasová aktivita obyvatel, ale také jako důležité ekonomické téma – a to i z mikroekonomického pohledu firem. Zdravotní stav pracovníků má přímý vliv na počet absencí v zaměstnání a je tak jedním z faktorů určujících úroveň produktivity práce. Sportovní aktivita pracovníků může dále ovlivnit jejich produktivitu prostřednictvím lepšího psychického rozpoložení nebo dostatek energie. Výsledky šetření Hospodářské komory ČR z roku 2023 týkajícího se zaměstnaneckých benefitů napovídají, že firmy si uvědomují tento pozitivní vztah mezi zdravím a výkonností svých zaměstnanců. Více než polovina firem zúčastněných v šetření poskytovala svým zaměstnancům benefity z oblasti zdraví a o jejich omezení neuvažovala. Dalších 7,1 % firem jejich poskytování zvažovalo zavést. V rámci zdravotních benefitů se právě podpora sportovních a pohybových aktivit umístila mezi nejčastěji poskytovanými benefity. Tento druh zdravotních benefitů poskytovala více třetina firem (nejsou zahrnuty firmy, které zvažují jejich omezení) a dalších 5 % ho zvažovalo poskytovat.

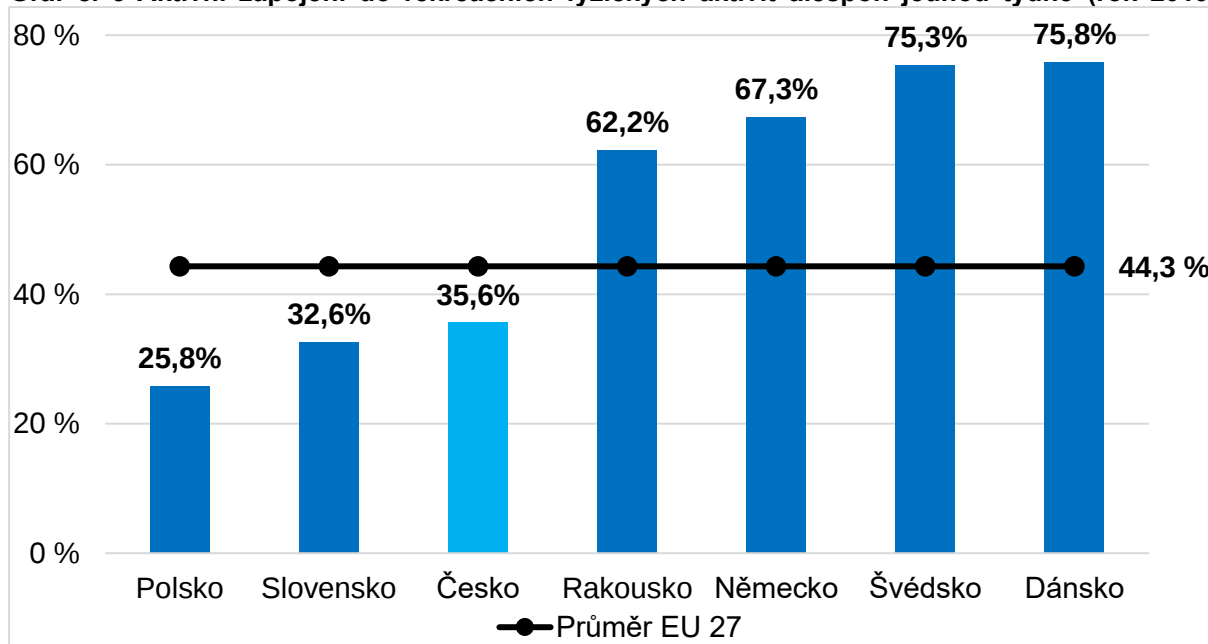
Graf č. 2 Účast (jako divák) na sportovních akcích během posledních 12 měsíců (rok 2015)

Zdroj: [Eurostat](https://ec.europa.eu/eurostat)

Jako dobrá zpráva se na první pohled může jevit skutečnost, že dle [zprávy](#) Eurostatu jsou Češi ve srovnání s obyvateli ostatních členských států Evropské unie velkými fanoušky sportu! Bohužel ale především ve smyslu sledování a podpory svých oblíbených. V roce 2015 41,3 % osob starších 16 let uvedlo, že v posledních 12 měsících se zúčastnilo alespoň jednou jakékoliv sportovní akce jako diváci (dataset pro nejaktuálnější rok 2022 není úplný a zároveň byl tento rok zasažen obdobím vysoké inflace, pro srovnání byl proto zvolen rok 2015). Tím Češi převýšili průměr Evropské unie o zhruba 12 p. b. Díky tomuto výsledku České republiky náleží 8. místo největších sportovních fanoušků v Evropské unii. Ve věkové skupině 16 až 29 let alespoň jednou na sportovní akci přišlo vysokých 61,9 %, a jedná se dokonce o 4. nejlepší výsledek.

Graf č. 3 Aktivní zapojení do rekreačních fyzických aktivit alespoň jednou týdně (rok 2019)

Zdroj: [Eurostat](#)

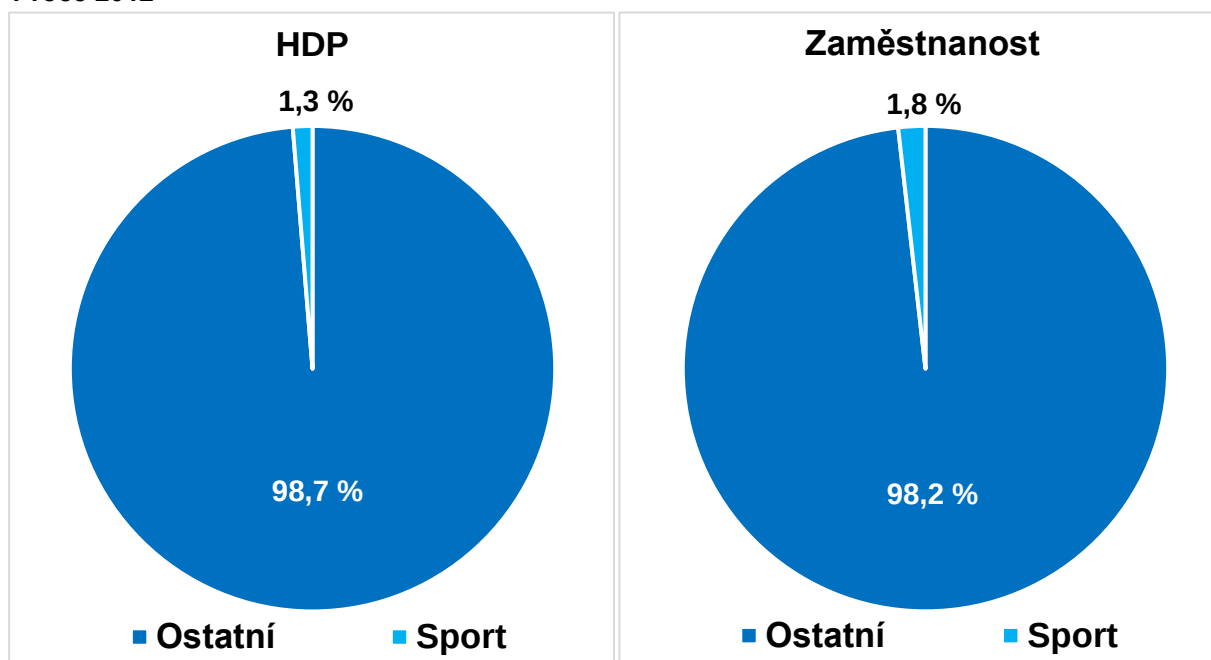
Co se týče aktivního zapojení do sportovních aktivit, dosahujeme horších, v evropském srovnání podprůměrných výsledků. Dle dat pro rok 2019 v Evropské unii alespoň jednou týdně provozuje sport, nebo se ve svém volném čase zapojuje do rekreačních fyzických aktivit v průměru 44,3 % obyvatel starších 15 let. V České republice tento podíl odpovídá 35,6 % a tím Čechům náleží až 15. místo v „žebříčku největších sportovců v Evropské unii“. Ačkoliv nelze tvrdit, že by český národ byl ke sportu lhostejný, v zapojení do sportovních aktivit se to příliš neprojevuje, a to přestože nezanedbatelná část zaměstnavatelů nabízí svým pracovníkům různé formy podpory sportovních aktivit. Zájem o sport může představovat dobrou výchozí pozici pro snahy o posunutí vztahu české populace ke sportu z roviny fandění do roviny aktivního zapojení. Nejpopulárnějšími sporty jsou mezi Čechy dle [šetření](#) Multisport Index procházky, výšlapy do hor (48 % respondentů), cyklistika (35 % respondentů) nebo plavání (26 % respondentů). Oblíbenost těchto sportů je v souladu s výsledkem, dle kterého 53 % účastníků šetření preferuje sportovat samo bez společnosti dalších lidí. Na profesionální úrovni se dle [dat](#) ČSÚ za rok 2019 věnuje sportu zhruba 2600 osob.

Jako příklady dobré praxe a předmět podrobnější analýzy se nabízí státy jako jsou Dánsko nebo Švédsko, kde alespoň jednou týdně ve svém volném čase fyzickou aktivitu podnikají vysoké tři čtvrtiny obyvatel.

Na sport lze také nahlížet makroekonomickým pohledem jako na jedno z odvětví ekonomiky. Při ekonomické analýze sportu výsledky znatelně ovlivňuje to, jakým způsobem je vymezena definice sportu. ČSÚ ve své [publikaci](#) (v které se odkazuje na data z roku 2019) pracuje s nejužším možným vymezením sportu. Sport je v tomto pojetí chápán pouze jako sportovní aktivity. Nejsou zahrnuty sportovní vstupy jako sportovní oblečení nebo vybavení, ani aktivity, které mají sport jako jeden ze vstupů (například ubytování při sportovních utkáních, sportovní přenosy a podobně). Dle této nejužší statistické definice sport vytvořil v roce 2019 0,31 % z celkové produkce, resp. 0,25 % z celkové přidané hodnoty a zaměstnával 0,7 % ze všech zaměstnanců. Může se zdát, že se jedná o zanedbatelná čísla, ale je třeba znovu připomenout, že čísla odrážejí velmi omezenou definici sportu. S širší definicí sportu zahrnující také situace, kdy je sport považován za vstup, pracuje [studie](#) Evropské komise z roku 2018 (s využitím dat z roku 2012). Široce definovaný sport (detailnější popis definice lze dohledat ve zmíněné

studii) v Evropské unii v roce 2012 vytvořil 2,1 % z celkové hodnoty HDP a zaměstnával 5,7 milionu lidí, což odpovídá 2,7 % z celkového počtu zaměstnanců. Pro srovnání – automobilový průmysl, který je klíčovým odvětvím ekonomiky České republiky, ale i Evropské unie, vytvořil v roce 2022 7 % evropského HDP a 13,8 milionů pracovních míst (zdroj: [článek](#) společnosti McKinsey). V České republice sport v široké definici vytvořil 1,3 % HDP a na celkové zaměstnanosti se podílel 1,8 %.

Graf č. 4 Podíl sportu v široké definici na HDP a celkové zaměstnanosti v České republice v roce 2012

Zdroj: Evropská komise

Specifickou oblast s pozitivním ekonomickým přínosem představuje organizace sportovních akcí. Za účelem sledování svého oblíbeného sportu, často na té nejvyšší úrovni, jsou lidé ochotni cestovat nemalé vzdálenosti. Doprovodným jevem sportovních akcí je proto zvýšený cestovní ruch v daném území, který přirozeně zvyšuje poptávku po tamních statcích a službách (ale třeba i po dopravě na příslušné místo). Pokud se jedná o sportovní akce mezinárodního významu (jako například blížící se MS v hokeji 2024 konané v České republice), může být vliv cestovního ruchu dále posílen. Takové sportovní akce totiž logicky přitahují také zahraniční diváky. Ti mohou v některých případech disponovat větší kupní silou než domácí publikum (pro Českou republiku se jedná především o diváky z vyspělejších, západních evropských zemí). Pro některé „sportovní turisty“ účast na sportovní akci představuje první příležitost seznámit se prostředím pořadající země. Tato zkušenost pak může ovlivnit jejich rozhodování při plánování rekreačních aktivit v budoucnu. Existuje zde proto potenciál ovlivnění cestovního ruchu v horizontu přesahujícím pořádání akce.

Ekonomické přínosy sportovních událostí se však neomezují pouze na spotřebu realizovanou diváky. Sportovní akce vyžadují často velmi náročnou přípravu spočívající v zajištění vyhovujících podmínek pro sport jako takový (výstavba sportovních areálů, příprava hřišť nebo podobných prostorů, zázemí pro sportovce, potřebné sportovní vybavení atp.). Do těchto příprav lze zapojit místní (ve smyslu regionu, ale i ve smyslu státu) dodavatele a z pořádání sportovních akcí tím mohou benefitovat i firmy, u kterých přínos z podobných akcí není okamžitě zřejmý. To, jak se domácí firmy do pořádání akce zapojí, lze ovlivnit již při nastavování podmínek pořádání akce například skrze to, že určitá část smluv bude povinně uzavřena právě s lokálními dodavateli. Pořádání sportovních akcí pak v takovém případě

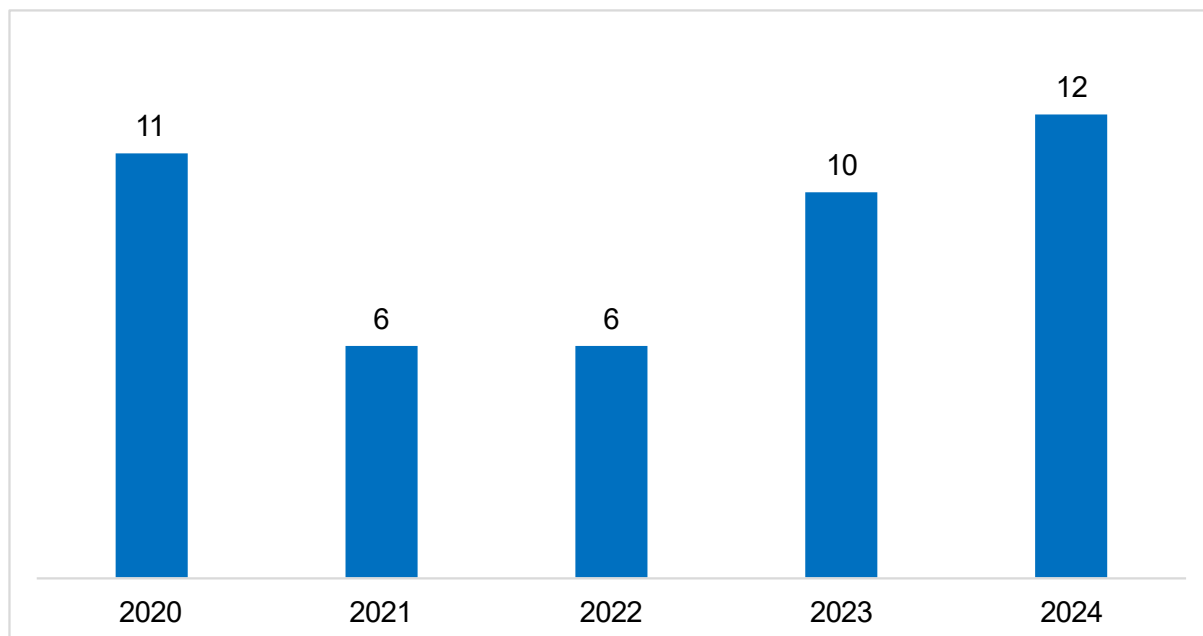
nabírá určitou formu podpory domácích firem a rozvoje regionů. Významné sportovní akce jsou nezřídka také vysílány nejen skrze televizní nebo internetové přenosy po celém světě a poskytují tím domácím firmám prostor pro svou propagaci na zahraničních trzích.

Jako další neméně důležitý benefit pořádání sportovních událostí lze uvést jejich roli při budování vztahu veřejnosti k sportu. Dle [zprávy](#) Value of events 2023 vypracované britskou vládní organizací UK Sport v panelovém šetření polovina respondentů uvedla, že se v důsledku sledování (ať už přenosem, nebo účastí na místě) cítila inspirovaná k tomu být více fyzicky aktivní.

Zmíněná zpráva se některým výše uvedeným pozitivním vlivům organizace sportovních akcí věnuje na příkladu Spojeného království ve větším detailu. Součástí je rovněž vyčíslení ekonomických přínosů pořádání několika velkých akcí s mezinárodním přesahem (jejich výčet je obsažen ve zprávě). V době tvorby této analýzy nebyla autorům k dispozici, resp. nebyla jim známa žádná případová studie, která by se podobnému vyčíslení věnovala pro Českou republiku. Data z řady důvodů nejsou vypovídající pro Českou republiku a neměla by být interpretována tím způsobem, že pokud stejné akce byly pořádány na území Česka, byl by jejich přínos srovnatelný. Výsledky přesto poskytují zajímavou informaci o významu sportu a základní představu o mohutnosti přínosu pořádání různých sportovních akcí. Hlavním sdělením v tomto smyslu je skutečnost, že přímé investice státu do sportovních událostí pořádaných v roce 2023 poskytly přímou návratnost investic převyšující poměr 6:1.

Informace shrnuté v této analýze vedou k závěru, že na sport by nemělo být pohlíženo zjednodušujícím způsobem pouze jako na volnočasovou aktivitu jednotlivce, která mu přináší určitou formu uspokojení a příznivě ovlivňuje jeho zdraví (ačkoliv jsou obě tvrzení pravdivá). Sport také představuje významné odvětví ekonomiky a investici s vysokou návratností. Představuje způsob, kterým lze přispět k řešení problémů demografického charakteru, k vyšší produktivitě práce nebo také rozvoji regionů.

Graf č. 4 Počet velkých sportovních akcí pořádaných na území ČR v letech 2020 až 2024

Zdroj: iDnes.cz

Česká republika každoročně hostí řadu velkých sportovních akcí. Dle ročních přehledů serveru Ildnes.cz v roce 2020 bylo plánováno 11 velkých sportovních akcí. V souvislosti s pandemií covid-19 ale docházelo k rušení sportovních a společenských akcí. Data za pandemické roky proto sice nevyjadřují počet skutečně proběhlých akcí, ale počty plánovaných akcí stále poskytují představu o aktivitě České republiky v oblasti sportovních událostí. O rok později, v roce 2021, plánování sportovních akcí bylo stále výrazně ovlivněno pandemií. Akcí se plánovalo téměř o polovinu méně než předešlý rok.

Situace zůstala podobná i v roce 2022. Vývoj v tomto roce pravděpodobně ovlivnil souběh více faktorů – pouze postupné popandemické oživení cestovního ruchu, nejistota vyvolaná Ruskou agresí na Ukrajině a také s tím související období vysoké inflace. Nicméně v roce 2023 začala ČR postupně obnovovat svou roli jako hostitele velkých sportovních akcí.

V roce 2024 se již dostala na předcovidový počet akcí. V tomto roce už proběhla dvě Mistrovství světa v cyklokrosu a biatlonu, ale vrcholem bude nadcházející Mistrovství světa v ledním hokeji, které se po 9 letech vrací zpátky do Čech. Česká republika pravidelně hostí světové poháry v horských kolech a biatlonu v Novém Městě na Moravě a světový pohár ve vodním slalomu v Praze. Ostrava je každoročním pořadatelem Zlaté tretry, která bude mít v roce 2024 již 64. ročník. Počet velkých sportovních akcí konaných v ČR se zvyšuje, což přitahuje stále více zahraničních fanoušků a působí pozitivně nejen na oblast cestovního ruchu.